

**Správa o plnení
Akčného plánu pre mokrade na roky 2015 – 2018 k aktualizovanému
Programu starostlivosti o mokrade Slovenska na roky 2015 – 2021,
aktualizácia
Programu starostlivosti o mokrade Slovenska do roku 2024
a Akčný plán pre mokrade na roky 2019 – 2021**

Obsah

1. **Úvod**
Ekosystémové služby mokradí
Trendy v stave mokradí
Spolupráca pri ochrane, manažmente a využívaní mokradí
2. **Východiskové dokumenty**
Právne predpisy EÚ
Koncepčné dokumenty na medzinárodnej úrovni a úrovni EÚ
Národné dokumenty
3. **Program starostlivosti o mokrade Slovenska a jeho akčné plány**
4. strategický plán Ramsarského dohovoru na roky 2016 – 2024
Správa o plnení aktualizovaného Programu starostlivosti o mokrade Slovenska na roky 2015 – 2021 a jeho Akčného plánu na roky 2015 – 2018
Aktualizácia Programu starostlivosti o mokrade Slovenska do roku 2024 a Akčný plán pre mokrade na roky 2019 – 2021
4. **Predpokladané zdroje financovania na realizáciu Programu starostlivosti o mokrade Slovenska do roku 2024 a jeho Akčného plánu pre mokrade na roky 2019 – 2021**

Zoznam príloh

1. *Vyhodnotenie (odpočet) vecného plnenia úloh Akčného plánu pre mokrade na roky 2015 – 2018*
2. *Akčný plán pre mokrade na roky 2019 – 2021*

Zoznam použitých skratiek a značiek

AEWA	Dohoda o ochrane africko-euroázijského sťahovavého vodného vtáctva (<i>Agreement on the Conservation of African-Eurasian Migratory Waterbirds</i>)
AKHEP	Aktualizácia koncepcie využitia hydroenergetického potenciálu vodných tokov SR
BROZ	Bratislavské regionálne ochranárske združenie
CEPA	Program komunikácie, výchovy, vzdelávania, zapojenia a budovania povedomia (<i>Communication, education, participation and awareness</i>)
COP	konferencia zmluvných strán
CPAMETT	Elektronický nástroj na sledovanie efektívnosti manažmentu karpatských chránených území (<i>Carpathian Protected Areas Management Effectiveness Tracking Tool</i>)
CWI	Karpatská iniciatíva pre mokrade
ČSFR	Česko-Slovenská federatívna republika
EHP	Európsky hospodársky priestor
EK	Európska komisia
EMAS	environmentálne manažérske a audítorské systémy (<i>Eco Management and Audit Scheme</i>)
ES	Európske spoločenstvo
EÚ	Európska únia
EVVO	environmentálna výchova, vzdelávanie a osвета
FAO	Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo
FSC	Lesný certifikačný systém <i>Forest Stewardship Council</i>
GEF	Global Environment Facility
GIS	geografický informačný systém
GPS	globálny systém lokalizácie (<i>Global Positioning System</i>)
CHA	chránený areál
CHKO	chránená krajinná oblasť
CHÚ	chránené územie
CHVÚ	chránené vtáčie územie
ICPDR	Medzinárodná komisia na ochranu rieky Dunaj
IS	informačný systém
IUCN	Medzinárodná únia pre ochranu prírody (<i>International Union for Conservation of Nature</i>)
KHV	komisia hraničných vôd
KIMS	Komplexný informačný monitorovací systém
LC	lesný celok
LEADER	spájanie aktivít, ktoré podporujú hospodársky rozvoj vidieka (<i>Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale</i>)
LHP	lesný hospodársky plán
LIFE	finančný nástroj EÚ
LPM Ulič, š. p.	Lesopoľnohospodársky majetok Ulič, štátny podnik
LULUCF	Sektor využívanie zeme/pôdy, zmien vo využívaní pôdy a lesného hospodárstva Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy (<i>Land Use, Land-Use Change and Forestry</i>)
MDVRR SR	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MK SR	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MO SR	Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
MO SRZ	miestna organizácia Slovenského rybárskeho zväzu
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MŠVVŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MÚSES	miestny územný systém ekologickej stability
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MVE	malá vodná elektrárň

MVO	mimovládna organizácia
MVRR SR	Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
MZVEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Natura 2000	Sústava chránených území členských štátov EÚ
NEAP	Národný environmentálny akčný program Slovenskej republiky
NFP	nenávratný finančný príspevok
NCH	náučný chodník
NKP	národná kultúrna pamiatka
NP	národný park
NPR	národná prírodná rezervácia
OP CS	Operačný program Cezhraničná spolupráca
OP KŽP	Operačný program kvalita životného prostredia
OP ŽP	Operačný program životné prostredie
OSN	Organizácia spojených národov
OZ	odštepny závod
OZ	občianske združenie
PAF	Prioritný akčný rámec financovania Natura 2000 v Slovenskej republike pre programové obdobie EÚ na roky 2014 – 2020
PHÚ	plán hlavných úloh
PP	prírodná pamiatka
PR	prírodná rezervácia
PRV	Program rozvoja vidieka
PS	program starostlivosti
PSoL	program starostlivosti o les (býv. LHP)
RCOP	regionálne centrum ochrany prírody
RL	ramsarská lokalita
RÚSES	regionálny územný systém ekologickej stability
SACR	Slovenská agentúra pre cestovný ruch
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SBM	Slovenské banské múzeum
SGaPZ	Sekcia geológie a prírodných zdrojov, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SMOPJ	Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva
SOPBK Slovenskej republiky	Sekcia ochrany prírody, biodiverzity a krajiny, Ministerstvo životného prostredia republiky
SOS	Slovenská ornitologická spoločnosť/BirdLife (predtým SOVS)
SR	Slovenská republika
SRV	Slovenský ramsarský výbor
SRZ	Slovenský rybársky zväz
SSJ	Správa slovenských jaskýň
SV	Sekcia vôd, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
SVP, š. p.	Slovenský vodohospodársky podnik, š. p.
ŠF	štrukturálne fondy
ŠL TANAP	Štátne lesy TANAP, š. p.
ŠOP SR	Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
ŠR	štátny rozpočet
ŠGÚDŠ	Štátny geologický ústav Dionýza Štúra
TANAP	Tatranský národný park
TML	trvalá monitorovacia plocha
TRP	Trilaterálna ramsarská platforma
UK	Univerzita Komenského v Bratislave

UNDP	Rozvojový program Spojených národov (<i>United Nations Development Programme</i>)
UNESCO	Organizácia Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru (<i>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</i>)
UNESCO MaB	Program Človek a biosféra (<i>Man and Biosphere</i>) Organizácie Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru (<i>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</i>),
ÚEV	územie európskeho významu
ÚKE SAV	Ústav krajinnej ekológie Slovenskej akadémie vied
ÚMS	Únia miest Slovenska
ÚP	územný plán
ÚSES	Územný systém ekologickej stability
ÚSIMPK	územná samospráva, integrovaný manažment povodí a krajiny
VD	vodné dielo
VHP	vodohospodársky plán
VLM SR, š. p.	Vojenské lesy a majetky SR, š. p.
VN	vodná nádrž
VÚC	vyšší územný celok
VÚVH	Výskumný ústav vodného hospodárstva
VV, š. p.	Vodohospodárska výstavba, š. p.
WFP	Svetový program výživy
WWF	Svetový fond na ochranu prírody (<i>World Wide Fund for Nature</i>)
ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska

1. Úvod

Mokrade sú územia, ktoré sú nasiaknuté alebo zaplavované vodou, či už trvalo alebo sezónne. Vnútrozemské mokrade zahŕňajú močiare, rybníky, jazerá, rašeliniská, slatiny, vodné toky a riečne nivy, či už prírodné, alebo umelé, s veľmi rozmanitou rozlohou.

V prvom odseku článku 1 Dohovoru o mokradiach majúcih medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva známeho ako „Ramsarský dohovor“ bola zavedená široká definícia mokradí, uplatňovaná v zmluvných stranách dohovoru, vrátane Slovenska¹.

Základnú definíciu mokrade v právnom systéme SR ustanovuje zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z.“) v § 2 písm. g), podľa ktorého je mokraď **územie s močiarimi, slatinami alebo rašeliniskami, vlhká lúka, prírodná tečúca voda a prírodná stojatá voda vrátane vodného toku a vodnej plochy s rybníkmi a vodnými nádržami**.

Na Slovensku sa vyskytuje 66 typov biotopov európskeho významu (podľa smernice Rady č. 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín, tzv. smernice o biotopoch), z ktorých až 24 typov môžeme klasifikovať ako **vodné, riečne, mokrad'ové alebo jednoducho závislé na vodnom prostredí**. V zmysle Katalógu biotopov Slovenska sú rozdelené na **slaniská, vodné biotopy, nelesné brehové porasty, lúky a pasienky, rašeliniská a slatiny, prameniská a lesné biotopy**. Tieto typy biotopov majú vysokú prírodnú hodnotu. Umožňujú existenciu veľkého množstva pôvodných druhov rastlín a živočíchov, z ktorých mnohé sú vzácné. Z pohľadu biodiverzity predstavujú najhodnotnejšie časti prírody. Samotné biotopy, priamo závislé na vodnom prostredí, sú svojím lokálnym výskytom, ohrozenosťou, citlivosťou a špecifickým charakterom vzácnymi elementami našej prírody. Na Slovensku pokrývajú asi 0,5 % jeho výmery.

Zoznam území identifikovaných ako kľúčovo závislých na vode obsahuje 493 z celkového počtu 642 území európskeho významu (ÚEV) a 23 z celkového počtu 41 chránených vtáčích území (CHVÚ).

Ramsarský dohovor je jediný dohovor, ktorý sa zameriava na určitý ekosystém. Sústava tzv. ramsarských lokalít predstavuje najväčšiu sieť oficiálne uznaných medzinárodne významných území na svete. Zahŕňa vyše 2300 lokalít pokrývajúcich takmer 250 miliónov hektárov v 170 krajinách sveta a tvorí základ celosvetovej siete mokradí poskytujúcich podporné služby pre ľudstvo a prírodu. Identifikovanie a starostlivosť o tieto mokrade v záujme ich zachovania a udržiavania je hlavným účelom dohovoru.

Základným konceptom, ktorým sa riadi Ramsarský dohovor, je **múdre využívanie mokradí**. Definuje sa ako **udržiavanie ekologického charakteru mokradí, ktoré sa dosahuje uplatňovaním ekosystémových prístupov v kontexte udržateľného rozvoja**.

Ekosystémové služby mokradí

„Fungujúce“ mokrade sú nevyhnutné pre udržateľný rozvoj ľudstva. Patria medzi významné krajinné prvky, ktoré:

- utvárajú **charakteristický vzhľad krajiny**,
- prispievajú k základnej **ekologickej stabilite krajiny** (vytvárajú trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev; umožňujú migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev; priaznivo pôsobia na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom),
- plnia **pre ľudí a organizmy mnohé funkcie a úžitky**.

Mokrade sprostredkujú rozmanité ekosystémové služby: **kontrolu kvality vody a ochranu pred eróziou** (odstraňovanie živín, spracovanie chemických a organických odpadov, zachytávanie

¹ Podľa Oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 396/1990 Zb. sa mokradami rozumie územia s močiarimi, slatinami, rašeliniskami a vodami prirodzenými alebo umelými, trvalými alebo dočasnými, stojatými aj tečúcimi, sladkými, brakickými alebo slanými, vrátane územia s morskou vodou, ktorej hĺbka pri odlive nepresahuje 6 metrov.

sedimentov), **reguláciu klímy, zmierňovanie záplav, produkciu biomasy a kyslíka**. Slúžia aj pre **rybárstvo, poľovníctvo, rekreáciu, vzdelávanie, vedecký výskum, duchovnú a kultúrnu inšpiráciu**.

Mokrade sú životne dôležité pre **ukladanie uhlíka**, čím napomáhajú riešiť problém zmeny klímy. Napríklad rašeliniská samé o sebe pokrývajú približne 3% povrchu pevnín, ale zadržujú až 30 % všetkého uhlíka, ktorý je celkovo zadržiavaný na súši. Avšak pri vypaľovaní, alebo vysušovaní za účelom využívania pôdy pre poľnohospodárske účely alebo pestovanie drevín sa menia z úložiska uhlíka na jeho zdroj. Emisie CO₂ a metánu z vypaľovania, vysušania a ťažby rašeliny sa rovnajú 10 % ročných emisií z fosílnych palív².

Sme stále závislí od dobre fungujúcich ekosystémov. Z toho vyplýva, že ekosystémové služby spojené s mokradami a vodou sa musia stať integrálnou súčasťou manažmentu vôd a prechodu na zdrojovo efektívnu a udržateľnú ekonomiku. Štúdie poukazujú, že ekonomická hodnota služieb poskytovaných mokradami ďaleko presahuje hodnotu iných suchozemských ekosystémov. Vnútrozemské mokrade napríklad majú celkovú ekonomickú hodnotu päťkrát vyššiu ako tropické lesy, ktoré sú najhodnotnejším terestriálnym biotopom.

Trendy v stave mokradí

Uvedené benefity - úžitky mokradí nie sú všeobecne známe a uznávané. Často sú považované ľuďmi za nepotrebné územia a za bezvýznamné prostredie, ktoré treba kultivovať a prispôbiť na iné využitie. Vedecké štúdie ukazujú, že **od roku 1900 zaniklo až 64 % mokradí sveta**, pričom najväčší úbytok bol zaznamenaný v 20. storočí a na začiatku 21. storočia. Pri porovnaní súčasného stavu s rokom 1700 sa odhaduje vymiznutie až 87 % mokradí. Miléniové hodnotenie ekosystémov (2005) konštatovalo, že vnútrozemské a pobrežné mokrad'ové ekosystémy ubudli v oveľa väčšej miere ako iné ekosystémy a tento trend sa nepodarilo zvrátiť. **Medzi rokmi 1970 – 2015 ubudlo vo svete približne 35 % mokradí, pričom ročná miera ich úbytku sa od roku 2000 zvyšuje** (www.global-wetland-outlook.ramsar.org). Primárnou nepriamou príčinou tejto degradácie a úbytku sú nárast počtu obyvateľov a ekonomický rozvoj. Úbytok mokradí vyvolávajú aj megatrendy, ako sú zmena klímy, urbanizácia a zmena spotrebiteľského správania, ktoré viedli a vedú k zmenám vo využívaní pôdy a vody, ako i v poľnohospodárstve. Priamymi príčinami sú budovanie infraštruktúry, zmena využívania pôdy, odbery vody, eutrofizácia a znečisťovanie, nadmerné využívanie zdrojov, ale aj invázne nepôvodné druhy. Zvrátiť, či pozastaviť tento vývoj úbytku a degradácie mokradí, majú strategické dokumenty Ramsarského dohovoru, ktorého ciele sa objavujú aj v záväzných dokumentoch EÚ.

Spolupráca pri ochrane, manažmente a využívaní mokradí

Mokrade sú obsiahnuté vo viacerých cieľoch udržateľného rozvoja schválených OSN v roku 2015. Zachovanie a obnova mokradí zaujíma významné postavenie pri zabezpečovaní kvality a dostatočného množstva vody, potravy, zdravotného stavu obyvateľov, zachovania biodiverzity, pri adaptácii na zmenu klímy, v udržateľných sídlach, pri odstraňovaní chudoby, inováciách a zabezpečení potrebnej infraštruktúry. Ramsarský dohovor prispieva aj k činnosti iných multilaterálnych environmentálnych dohôd, vrátane Dohovoru o biologickej diverzite a k dosiahnutiu jeho cieľov z Aichi do roku 2020, Dohovoru o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov, Rámcového dohovoru o zmene klímy a i.

Výzvou pre ochranu mokradí zostáva **spolupráca sektorov**. Ramsarský dohovor kladie dôraz na potrebu spolupráce medzi sektormi ochrany mokradí, vodného hospodárstva, poľnohospodárstva, lesného hospodárstva, cestovného ruchu a ďalších (energetika, vodná doprava) na dosiahnutie najlepších spoločných výsledkov. Snahou je pokračovať v zavádzaní tohto základného princípu, pretože mokrade, tak ako iné prírodné ekosystémy, je potrebné chrániť a súčasne ich aj využívať udržateľným spôsobom. Viaže nás k tomu národný právny systém, ako aj medzinárodné právne

² Parish, F., Sirin, A., Charman, D., Joosten, H., Minayeva, T., Silviu, M. and Stringer, L. (Eds.) 2008. Assessment on Peatlands, Biodiversity and Climate Change: Main Report. Global Environment Centre, Kuala Lumpur and Wetlands International, Wageningen.

predpisy a stratégie. To, že **voda je prioritnou oblasťou programu EÚ**, dokazujú mnohé schválené a pripravované dokumenty a stratégie pre sladké vody a ochranu biotopov na pôde Európskej komisie. Keďže príroda nepozná administratívne hranice, je samozrejme dôležitá spolupráca viacerých krajín (napr. podunajských krajín, v rámci Karpatskej iniciatívy pre mokrade, bilaterálna/trilaterálna spolupráca a pod.).

2. Východiskové dokumenty

Právne predpisy a dokumenty, z ktorých vychádza aktualizovaný Program starostlivosti o mokrade Slovenska do roku 2024, sú nasledovné:

Právne predpisy EÚ

- smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov, voľne žijúcich živočíchov a rastlín (tzv. smernica o biotopoch),
- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva (tzv. smernica o vtákoch),
- smernica 2000/60/ES Európskeho parlamentu a Rady z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva (tzv. rámcová smernica o vode),
- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/60/ES z 23. októbra 2007 o hodnotení a manažmente povodňových rizík.

Koncepčné dokumenty na medzinárodnej úrovni a úrovni EÚ

4. strategický plán Ramsarského dohovoru na roky 2016 – 2024
Strategický plán pre sťahovavé druhy na roky 2015 – 2023 Dohovoru o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov
Strategický plán na roky 2019 – 2027 Dohody o ochrane africko-euroázijských sťahovavých vodných vtákov AEWA
Strategický plán Dohovoru o biologickej diverzite na roky 2011 – 2020 a jeho tzv. Ciele z Aichi
Stratégia EÚ na ochranu biodiverzity do roku 2020 (*EU Biodiversity Strategy 2020*)
Stratégia EÚ pre dunajský región (Dunajská stratégia), Akčný plán stratégie EÚ pre Dunajský región
Konceptia na ochranu vodných zdrojov Európy (*A Blueprint to Safeguard Europe's Water Resources*),
7. Európsky akčný program v oblasti životného prostredia
Ciele udržateľného rozvoja OSN
Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 529/2013/EK z 21. mája 2013 o pravidlách započítavania pre emisie a záchyty skleníkových plynov vyplývajúce z činností súvisiacich s využívaním pôdy, so zmenami vo využívaní pôdy a s lesným hospodárstvom a o informáciách týkajúcich sa opatrení súvisiacich s týmito činnosťami

Národné dokumenty

Orientácia, zásady, priority a hlavné úlohy starostlivosti o životné prostredie SR na roky 2014 – 2020
Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030
Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity do roku 2020
Akčný plán pre implementáciu opatrení vyplývajúcich z Aktualizovanej národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020
Prioritný akčný rámec financovania Natura 2000 v Slovenskej republike pre EÚ programové obdobie 2014 – 2020 (2013, 2015 jeho aktualizácia)
Konceptia ochrany prírody a krajiny (2006)
Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy (2018)
H2ODNOTA JE VODA – Akčný plán na riešenie dôsledkov sucha a nedostatku vody (2018)

Návrh orientácie, zásad a priorít vodohospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2027
Vodný plán Slovenska 2 (2016 – 2021)
Plán manažmentu povodňového rizika
Rezortná koncepcia MŽP SR environmentálnej výchovy a vzdelávania do roku 2020
Stratégia rozvoja cestovného ruchu SR do roku 2020
Operačný program Kvalita životného prostredia 2014 – 2020 a jeho zmeny.
Národný investičný plán SR na roky 2018 – 2030 (2018) – priority financovania vlády SR.

Zabezpečenie spojitosti riek, monitorovanie vôd, zadržiavanie vody v krajine, vrátane mestských a obecných sídiel (s uprednostňovaním zelených opatrení) je súčasťou vládou schválených cieľov v oblasti vôd v pilotnej verzii investičného plánu. Hlavný dôraz sa kladie na preventívne opatrenia na predchádzanie následkov sucha v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve, sídelnej krajine a vodnom hospodárstve, ktoré prispievajú k zadržiavaniu vody v krajine. Do roku 2030 bude posilnená odolnosť vodného hospodárstva voči negatívnym dôsledkom zmeny klímy. Bude zvýšené zadržiavanie vody v krajine prostredníctvom zelených opatrení. Opatrenia sa budú realizovať v súlade s princípom hospodárenia s vodou na celej ploche povodia, teda aj mimo korýt vodných tokov a vodných nádrží. Bude zabezpečená revitalizácia vodných tokov, mokradí, otváranie mŕtvych ramien a funkčná inundácia. V oblasti ochrany prírody a krajiny bude do roku 2030 obnovených minimálne 15 % degradovaných ekosystémov, najmä výrazne ovplyvnených ľudskou činnosťou. Dobudovanie národnej časti sústavy chránených území Natura 2000 a sústavy medzinárodne významných území so zodpovedajúcou ochranou zvýši príspevok SR k zastaveniu globálnej straty biodiverzity.

3. Program starostlivosti o mokrade Slovenska a jeho akčné plány

Program starostlivosti o mokrade Slovenska je základným strategickým dokumentom na plnenie záväzkov vyplývajúcich z Ramsarského dohovoru a vychádza predovšetkým z jeho strategického plánu, ktorý prijíma na určité obdobie zasadnutie Konferencie zmluvných strán Ramsarského dohovoru (prvýkrát bol pripravený v roku 1997). Pravidelne sa aktualizuje v súlade s trojročnými cyklami fungovania dohovoru.

V súčasnosti je v platnosti **4. strategický plán Ramsarského dohovoru na roky 2016 – 2024**, schválený na 12. zasadnutí Konferencie zmluvných strán Ramsarského dohovoru. Jeho návrh bol základom pre vypracovanie návrhu aktualizácie Programu starostlivosti o mokrade Slovenska na roky 2015 – 2021 a Akčného plánu pre mokrade na roky 2015 – 2018.

Na ďalšie obdobie sa predkladá aktualizovaný Program starostlivosti o mokrade Slovenska do roku 2024 a na jeho implementáciu Akčný plán pre mokrade na roky 2019 – 2021 (ďalej len „Akčný plán 2019 – 2021“). Podľa 4. strategického plánu Ramsarského dohovoru na roky 2016 – 2024, ako aj EÚ a národných priorít boli na zmenu negatívneho trendu pri úbytku a degradácii mokradí i v starostlivosti o mokrade v aktualizovanom Programe starostlivosti o mokrade Slovenska do roku 2024 **naformulované tri hlavné strategické zámery (ciele) a jeden operatívny zámer.**

4. strategický plán Ramsarského dohovoru na roky 2016 – 2024

Víziou 4. strategického plánu Ramsarského dohovoru na roky 2016 – 2024 je dosiahnuť, že „mokrade sú chránené, múdro využívané, obnovované a ich úžitky sú každým uznané a oceňované“.

Priority pre nadchádzajúce obdobie boli definované zmluvnými stranami Ramsarského dohovoru nasledovne:

1. Prevencia, zastavenie a zvrátenie úbytku a degradácie mokradí: Najväčší vplyv na mokrade má naďalej neudržateľný spôsob hospodárenia v poľnohospodárstve, lesnom hospodárstve a ťažobnom priemysle, zmeny vo využívaní pôdy a hospodárení a urbanizácia ako dôsledok nárastu počtu obyvateľov a ich životnej úrovne, ako aj technické opatrenia na tokoch, ktoré nezohľadňujú environmentálne aspekty. Preto je potrebné zamerať sa na príčiny týchto vplyvov a riešiť ich obmedzenie, zamedziť im alebo prijať rôzne opatrenia. To vyžaduje zohľadnenie týchto problémov pri plánovaní a rozhodovaní, ktoré musia byť založené na znalostiach o mokradových ekosystémoch a hodnotení ich významu v celej spoločnosti.

- 2. Vedecky podložené odporúčania a usmernenia:** Vypracovanie a sprístupnenie odborných podkladov a usmernení pre praktikov a orgány štátnej správy je úlohou vedeckých a odborných orgánov Ramsarského dohovoru, vrátane programu pre komunikáciu, vzdelávanie a osvetu, ale aj zmluvných strán.
- 3. Zmena klímy a mokrade:** Dôležité je poznať a pochopiť veľký význam mokradí pre zmiernenie zmeny klímy a adaptáciu na jej nepriaznivé dôsledky.
- 4. Informácie o význame a úžitkoch poskytovaných mokradami ľuďom a prírode:** Služby, úžitky, hodnoty, funkcie a produkty poskytované mokradami (podporné, zdrojové, regulačné, kultúrne) sa stále nedostatočne chápu v kruhoch mimo odborníkov a neberú sa do úvahy pri plánovaní verejných a súkromných investícií a iniciatív, ktoré vplývajú na ekologický charakter mokradí. Nedostatočné uznanie úlohy mokradí pri zabezpečovaní práva ľudí na vodu a znižovanie chudoby je dôležitým faktorom spôsobujúcim redukcii mokradí, ako aj rezervovanosť pri investovaní do obnovy mokradí. Integrálne hodnoty a benefity, tak materiálne, ako aj nemateriálne, pre ľudí a prírodu, pri nekonzumnom prístupe zahŕňa duchovné, existenciálne hodnoty a hodnoty zamerané na budúcnosť.
- 5. Sprostredkovanie znalostí o význame mokradí, ekosystémových funkciách a ekosystémových službách, ktoré poskytujú ľuďom a prírode:** Veľký význam má správne podanie a zapracovanie poznatkov o hodnotách mokradí a zviditeľňovanie dohovoru prostredníctvom účinnej komunikácie voči orgánom štátnej a verejnej správy a širokej verejnosti a dosiahnutie lepšieho pochopenia príspevku, ktorý majú hodnoty mokradí pre udržiavanie a zlepšovanie životnej úrovne a zdravia ľudí, ekonomický rozvoj, biodiverzitu, pôdu a vodu.
- 6. Rozvoj spolupráce:** Kľúčové je zabezpečenie koordinácie/participácie v rôznych platformách pre spoluprácu (národné ramsarské výbory, komisie pre mokrade, pre biodiverzitu, vodu, regionálne orgány...) na rôznych úrovniach (lokálnej, obecnej, povodia, národnej, regionálnej a globálnej) so zastúpením správcov lokalít, hospodáriacich subjektov, súkromných a verejných zainteresovaných strán pre lepšie zahrnutie mokradí a ich hodnôt do sektorov a na rozvoj spoločného postupu pri zhodnocovaní významu mokradí pri manažmente vody, pôdy a biodiverzity a verejných a súkromných investíciách.
- 7. Implementácia dohovoru:** Zabezpečenie lepšieho napĺňania záväzkov vyplývajúcich z Ramsarského dohovoru sa týka najmä aktualizácie informácií o ramsarských lokalitách, inventarizácie všetkých mokradí a mokradí medzinárodného významu, udržiavania ich ekologického charakteru, manažmentu lokalít, zlepšenia ekologického charakteru lokalít, ktoré nie sú v dobrom stave, prípravy a realizácie programov starostlivosti, zodpovedajúceho počtu zamestnancov pre manažment lokalít a vhodnej infraštruktúry a iných zdrojov.
- 8. Identifikovanie a prihlasovanie mokradí do medzinárodného zoznamu ako ramsarské lokality a cezhraničné ramsarské lokality:** na základe národných inventarizácií mokradí, pre zabezpečenie ich ochrany do budúcnosti a zahrnutie nedostatočne zastúpených typov mokradí v sústave ramsarských lokalít.
- 9. Múdre a udržateľné využívanie mokradí:** Potrebné je zaručiť dobrý a aktívny manažment mokradí poskytujúcich benefity či už na miestnej úrovni, na úrovni povodia, na národnej, regionálnej či celosvetovej úrovni na udržanie ich ekologických funkcií.
- 10. Invázne nepôvodné druhy:** Nevyhnutné je zastaviť alebo aspoň obmedziť šírenie invázných druhov v mokradiach a zabezpečiť ich eradikáciu.
- 11. Posilnenie a podpora plnej a efektívnej participácie** a kolektívnych činností zúčastnených strán pre existenciu udržateľných, komplexných a múdro využívaných mokradí.
- 12. Synergie:** Podpora a zvýšenie úsilia na sústreďenie postupov a procesov a sprostredkovanie a zdieľanie údajov medzi partnermi zodpovednými za implementáciu (alebo spolupracujúcimi pri implementácii) Ramsarského dohovoru a ďalších medzinárodných dohovorov a dohôd prispeje k zlepšeniu synergického pôsobenia a spolupráce na národnej i globálnej úrovni.
- 13. Financovanie:** Starostlivosť o mokrade vyžaduje adekvátne financovanie, ktoré je potrebné zvýšiť, ak sa majú zachovať a obnoviť významné mokrade. Nečinnosť môže mať veľké následky s vyššími výdavkami.
- 14. Riešenia na úrovni povodia:** Všetky analýzy, posudzovania a opatrenia a predstavenie funkcií mokradí a ekosystémových služieb je nutné vykonávať na úrovni povodia so zohľadnením

prepojenia medzi využívaním vody na hornom toku a požiadavkami na dolnom toku, so zapojením zainteresovaných skupín a zdôrazňovaním mokradí ako časti veľkého vodného cyklu.

Strategické zámery 4. strategického plánu Ramsarského dohovoru na roky 2016 – 2024 sú nasledovné:

Zámer 1: Riešenie príčin úbytku a degradácie mokradí

Ludské vplyvy na mokrade narastajú. Zameranie sa na hlavné príčiny tlaku na mokrade a ich riešenie umožní zastavenie alebo obmedzenie úbytku mokradí a ich degradácie. Vyžaduje to zisťovanie, hodnotenie a porozumenie významu a hodnôt (peňažných a nepeňažných) mokrad'ových ekosystémov a služieb, ktoré poskytujú a aplikovanie týchto poznatkov v plánovacích a rozhodovacích procesoch. V spolupráci so zainteresovanými skupinami je nutné odstrániť hrozby, ovplyvniť trendy, revitalizovať mokrade a sprostredkovať vhodné spôsoby manažmentu. Obsahuje 4 ciele (č. 1 – 4).

Zámer 2: Efektívna ochrana a manažment sústavy ramsarských lokalít

Ramsarské lokality predstavujú najväčšiu sústavu oficiálne uznaných medzinárodne významných území na svete. Nutné je zvýšiť úsilie na ochranu týchto lokalít a na rozšírenie tejto sústavy pokiaľ ide o počet aj výmeru, najmä typov biotopov, ktoré sú málo zastúpené, a zabezpečiť efektívny manažment existujúcich lokalít s umožnením plnej a účinnej participácie zainteresovaných skupín. Obsahuje 3 ciele (č. 5 – 7).

Zámer 3: Múdre a udržateľné využívanie všetkých mokradí

Okrem mokradí medzinárodného významu je nutné zabezpečiť udržateľné využívanie všetkých mokradí. To vyžaduje opatrenia na národnej, regionálnej a cezhraničnej úrovni a na úrovni povodia tokov. Úspech týchto opatrení závisí od uznania ekosystémových služieb a významu mokradí širokým spektrom sektorov a od zapojenia veľkého počtu zainteresovaných skupín. Obsahuje 5 cieľov (č. 8 – 12).

Jediným operatívnym zámerom (cieľom) je: **Zámer 4: Podpora uplatňovania a realizácie**

Operatívny zámer slúži na podporu implementácie troch predošlých strategických cieľov, pretože implementácia Ramsarského dohovoru vyžaduje zvýšené úsilie všetkých príslušných orgánov a organizácií a spoluprácu s ostatnými krajinami a rôznymi inštitúciami, najmä pokiaľ ide o vedeckú a odbornú podporu, mobilizáciu zdrojov, zvyšovanie povedomia, zviditeľňovanie dohovoru a budovanie kapacít. Obsahuje 6 cieľov (č. 13 – 18).

Správa o plnení aktualizovaného Programu starostlivosti o mokrade Slovenska na roky 2015 – 2021 a jeho Akčného plánu pre mokrade na roky 2015 – 2018

Aktualizovaný Program starostlivosti o mokrade Slovenska na roky 2015 – 2021 a jeho Akčný plán pre mokrade na roky 2015 – 2018 bol schválený uznesením vlády SR č. 304 z 3. júna 2015. Obsahuje **73 úloh** a odhadované výdavky boli **22 964 000 €**, pričom opatrenia sú členené na rozpočtovo zabezpečené; plánované opatrenia so zabezpečeným rámcovým zdrojom financií a iné – mimorozpočtové zdroje. K 16. 11. 2018 bolo plnenie tohto akčného plánu nasledovné:

Stav plnenia úloh Akčného plánu pre mokrade na roky 2015- 2018	Počet
Úlohy splnené/úlohy sa plnia (priebežne)	44
Úlohy čiastočne splnené	17
Úlohy nesplnené, resp. doteraz nerealizované	12
Spolu	73

Zo **73 úloh** bolo celkom splnených **44 úloh** (resp. v plnení/plnia sa priebežne), **17 úloh** bolo splnených čiastočne (sú v plnení v štádiu rôznej miery rozpracovanosti) a počas obdobia 2015 – 2018 sa **12 úloh** zatiaľ nerealizovalo. **Podrobné tabuľkové vecné vyhodnotenie je prílohou č. 1 predkladaného materiálu.**

Vyhodnotenie plnenia Akčného plánu pre mokrade na roky 2015 – 2018 bolo spracované na základe dodaných údajov relevantných organizácií a zainteresovaných rezortov. Hlavným gestorom opatrení bolo Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR), ktoré plnenie zabezpečovalo predovšetkým prostredníctvom Štátnej ochrany prírody SR (ŠOP SR), ako aj

Slovenského vodohospodárskeho podniku, š. p. (SVP, š. p.), Slovenskej agentúry životného prostredia (SAŽP) a Výskumného ústavu vodného hospodárstva (VÚVH). Implementácia opatrení sa zabezpečovala aj prostredníctvom projektov iných subjektov aj z vedeckých inštitúcií a neziskového sektora v rámci poskytovania finančného príspevku na spolufinancovanie projektov LIFE. Úlohy zabezpečované rezortom MŽP SR boli hradené z jeho kapitoly. Na ďalších úlohách spolupracovali Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo hospodárstva SR a Ministerstvo dopravy a výstavby SR.

Zdrojom financovania boli predovšetkým zdroje EÚ, štátny rozpočet a mimorozpočtové zdroje (Karpatská iniciatíva pre mokrade a i.). Vyčísliť čerpanie financií na roky 2015 – 2018 z projektov určených na ochranu prírody, ktoré zahŕňujú oblasť mokrad'ových ekosystémov (niektoré čiastkovo) je obtiažne. Cez OP KŽP nebol od roku 2015 financovaný žiadny projekt, ktorý by podporil konkrétne ochranu mokradí, tri projekty sú v realizácii, vrátane projektu týkajúceho sa monitoringu, ktorý čiastočne zahŕňa mokrad'ové biotopy a druhy. Iba v niektorých opatreniach Akčného plánu pre mokrade na roky 2015 – 2018 boli finančné prostriedky čerpané výlučne na uvedenú úlohu (SAŽP, SVP, š. p.). Financie projektov je náročné určiť a rozdeliť podľa jednotlivých opatrení, keďže sa prelínajú a zahŕňujú spolu viacero oblastí riešenia (nielen zameranie na mokrade). Takisto je to aj s odhadom financií priamo zo štátneho rozpočtu – schválené plány hlavných úloh organizácií a ich vyhodnotenia za roky 2015 – 2018 obsahujú údaje (napr. o monitoringu, reportingu a pod.), ale nie špecifické členenie na mokrad'ové druhy a biotopy.

Aktualizácia Programu starostlivosti o mokrade Slovenska do roku 2024 a Akčný plán pre mokrade na roky 2019 – 2021

Ako východiská boli využité vládou schválené dokumenty³ a medzinárodne schválené dokumenty, najmä zo strany medzinárodných dohovorov a EÚ⁴. Najdôležitejším dokumentom je 4. strategický plán Ramsarského dohovoru na roky 2016 – 2024.

Program starostlivosti o mokrade Slovenska do roku 2024 sa rozpracováva v akčných plánoch pre obdobia 2019 – 2021 a 2022 – 2024. **Akčný plán pre mokrade na roky 2019 – 2021** na realizáciu aktualizácie Programu starostlivosti o mokrade Slovenska do roku 2024 (ďalej len „Akčný plán 2019 – 2024“) je uvedený **v tabuľkovej forme (v prílohe č. 2 predkladaného materiálu)**. Akčný plán 2019 – 2021 nadväzuje na Akčný plán pre mokrade na roky 2015 – 2018, pričom navrhnuté opatrenia vyplývajú z aktuálnych priorit a kapacít na národnej úrovni.

Akčný plán 2019 – 2021 pozostáva zo 65 úloh, ktoré spolu prispievajú k plneniu cieľov, resp. 4 strategických zámerov (vrátane 1 operatívneho). Vychádza z predošlého plánu, ktorý bol zostavený z podkladov, ktoré navrhli a odsúhlasili dotknuté rezorty a inštitúcie v rámci konzultácií. Bol navrhnutý tak, aby významnou mierou prispel k zlepšeniu poznania mokradí, k ich ochrane i obnove, k múdre mu a udržateľnému využívaniu a v neposlednom rade k zvyšovaniu povedomia verejnosti. Prehľad úloh a opatrení Akčného plánu 2019 – 2021 za jednotlivé strategické ciele je nasledovný:

³ Najmä:

Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity do roku 2020

Akčný plán pre implementáciu opatrení vyplývajúcich z aktualizovanej národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020

Návrh orientácie, zásad a priorit vodohospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2027

Národný investičný plán SR na roky 2018 – 2030

Prioritný akčný rámec financovania Natura 2000 v Slovenskej republike pre EÚ programové obdobie 2014-2020

Koncepcia ochrany prírody a krajiny z r. 2006

Stratégia adaptácie SR na zmenu klímy (2018)

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/60/ES z 23. októbra 2007 o hodnotení a manažmente povodňových rizík

Stratégia rozvoja cestovného ruchu SR do roku 2020

Rezortná koncepcia MŽP SR environmentálnej výchovy a vzdelávania do roku 2020

⁴ Napr.

4. strategický plán Ramsarského dohovoru na roky 2016 – 2024

Strategický plán pre sťahovavé druhy na roky 2015 – 2023 Dohovoru o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov

Strategický plán na roky 2019-2027 Dohody o ochrane africko-euroázijských sťahovavých vodných vtákov AEWA

Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 529/2013/EK z 21. mája 2013 o pravidlách započítavania pre emisie a záchyty skleníkových plynov vyplývajúce z činností súvisiacich s využívaním pôdy, so zmenami vo využívaní pôdy a s lesným hospodárstvom a o informáciách týkajúcich sa opatrení súvisiacich s týmito činnosťami

Zámer 1: Riešenie príčin úbytku a degradácie mokradí	
Cieľ 1	Integrovanie úžitkov a ekosystémových služieb mokradí do národných, regionálnych a miestnych koncepcií, stratégií a plánov kľúčových sektorov týkajúcich sa oblastí vodného hospodárstva, energetiky, ťažby surovín, poľnohospodárstva, cestovného ruchu, výstavby, infraštruktúry a pod. na všetkých úrovniach
Počet opatrení 6	
Cieľ 2	Zabezpečenie udržateľného využívania vôd pri rešpektovaní potrieb ekosystémov a povodí
Počet opatrení 4	
Cieľ 3	Zabezpečenie využívania metodických usmernení a najlepšej praxe pre múdre a udržateľné využívanie vôd a mokradí verejným a súkromným sektorom
Počet opatrení 5	
Cieľ 4	Identifikovanie a stanovenie priorít pri inváziách nepôvodných druhov a ciest ich šírenia, kontrola alebo odstraňovanie invázií druhov a príprava a realizácia manažmentových opatrení na prevenciu ich zavádzania a uchytenia
Počet opatrení 3	
Zámer 2: Efektívna ochrana a manažment sústavy ramsarských lokalít	
Cieľ 5	Zachovanie charakteru ekosystémov ramsarských lokalít prostredníctvom efektívneho plánovania a spravovania (manažmentu)
Počet opatrení 6	
Cieľ 6	Významné zvýšenie počtu ramsarských lokalít v sústave, s prihliadnutím na nedostatočne zastúpené typy mokradí a na cezhraničné lokality
Počet opatrení 1	
Cieľ 7	Vykonanie opatrení v lokalitách, ktoré sú ohrozené stratou ekologického charakteru
Počet opatrení 1	
Zámer 3: Múdre udržateľné využívanie všetkých mokradí	
Cieľ 8	Skompletizovanie inventarizácií mokradí, sprístupnenie výsledkov mapovania a ich využitie pre ochranu a efektívny manažment všetkých mokradí
Počet opatrení 5	
Cieľ 9	Posilnenie múdreho a udržateľného využívania mokradí prostredníctvom integrovaného manažmentu na úrovni povodia
Počet opatrení 6	
Cieľ 10	Demonštrovanie a zdokumentovanie služieb a úžitkov mokradí
Počet opatrení 5	
Cieľ 11	Prebiehajúca alebo ukončená obnova (revitalizácia) v degradovaných mokradiach, prioritne v lokalitách, ktoré sú významné pre ochranu biodiverzity, znižovanie rizika prírodných pohrôm, pre udržiavanie životnej úrovne obyvateľov a/alebo pre zmiernenie zmeny klímy a adaptáciu na zmenu klímy
Počet opatrení 3	
Cieľ 12	Rozširovanie udržateľného rybného hospodárstva, poľnohospodárstva a ekoturizmu s ich príspevom k ochrane biodiverzity a zvyšovaniu životnej úrovne obyvateľov
Počet opatrení 3	
Zámer 4: Podpora uplatňovania a realizácie	
Cieľ 13	Vypracovanie vedeckých a odborných príručiek k relevantným témam a ich poskytnutie vo vhodnej forme a jazyku pre využitie tvorcom politik a pre praktický výkon
Počet opatrení 1	
Cieľ 14	Posilnenie a rozvoj ramsarských regionálnych iniciatív v každom regióne s aktívnym zapojením a podporou zmluvných strán tak, aby sa stali efektívnym nástrojom na zabezpečenie úplnej implementácie dohovoru
Počet opatrení 1	
Cieľ 15	Vyzdvihovanie hodnôt mokradí prostredníctvom komunikácie, výchovy, participácie verejnosti a osvetu
Počet opatrení 5	
Cieľ 16	Zvýšenie finančných a iných zdrojov pre efektívnu implementáciu Ramsarského strategického plánu na r. 2016 – 2024 (a Programu starostlivosti o mokrade Slovenska) z viacerých dostupných zdrojov
Počet opatrení 4	
Cieľ 17	Posilnenie medzinárodnej spolupráce na všetkých úrovniach
Počet opatrení 4	
Cieľ 18	Podpora budovania kapacít pre implementáciu Ramsarského dohovoru, jeho Ramsarského strategického

	plánu na roky 2016 – 2024 (a Programu starostlivosti o mokrade Slovenska)
	Počet opatrení 2
<i>Spolu</i>	<i>18 strategických cieľov, 4 strategické zámery, 65 opatrení</i>

Pre plnenie každej úlohy je určený gestor alebo viacero gestorov (v takýchto prípadoch sa očakáva aktívna spolupráca jednotlivých gestorov, pričom gestor uvedený na prvom mieste je kľúčový a bude koordinovať vzájomnú spoluprácu s ostatnými). Správa s vyhodnotením plnenia úloh Akčného plánu 2019 – 2021 bude spracovaná do konca februára 2022 a bude obsahovať odpočet plnenia akčného plánu, z ktorého sa odvíja príprava akčného plánu pre mokrade na ďalšie obdobie.

Plnenie týchto úloh bude vyžadovať aktívnu spoluprácu všetkých zainteresovaných rezortov, samospráv, mimovládnych organizácií i podnikateľského sektora, ako aj spoluprácu na medzinárodnej úrovni a koordináciu pri naplňaní ostatných súvisiacich stratégií a koncepcií. Predpokladá sa aj väčšia propagácia zamerania, cieľov i výsledkov realizácie samotného programu starostlivosti a jeho akčného plánu. Predovšetkým však bude potrebný dostatok zdrojov – finančných i ľudských. Veľký dôraz sa bude klásť na vzdelávanie v rôznych oblastiach od starostlivosti o mokrade, monitoringu a hodnotenia až po komunikáciu a propagáciu mokradí a ich hodnôt a výmenu odborných poznatkov.

4. Predpokladané zdroje financovania na realizáciu aktualizovaného Programu starostlivosti o mokrade Slovenska do roku 2024 a jeho Akčného plánu 2019 – 2021

- zdroje **štátneho rozpočtu (ŠR)** prostredníctvom jeho príslušných **kapitol** a štátnej pomoci (úlohy rozpočtovo zabezpečené a výhľadovo plánované) a verejné zdroje **štátneho rozpočtu** určené na **spolufinancovanie** jednotlivých operačných programov a programu rozvoja vidieka, projektov LIFE a spolufinancovanie grantov EHP a Nórska,
- **zdroje EÚ** poskytované prostredníctvom jednotlivých operačných programov a programu rozvoja vidieka, programu LIFE,
- **mimorozpočtové (iné) zdroje** realizátora príslušných opatrení mimo zdrojov EÚ a ŠR
- **zdroje grantov EHP a Nórska.**

Predpokladanými zdrojmi financovania mokradí sú Európske štrukturálne a investičné fondy v programovom období 2014 – 2020 (Operačný program Kvalita životného prostredia, Dunajský nadnárodný program pre obdobie 2014 – 2020, programy cezhraničnej spolupráce Interreg V-A), finančný nástroj Európskej únie pre životné prostredie a ochranu klímy LIFE, granty EHP a Nórska v rámci programu SK Climate – Zmierňovanie a adaptácia na zmenu klímy, štátny rozpočet a iné zdroje, vrátane ďalších grantových schém.

Podľa očakávaných výdavkov sú úlohy Akčného plánu pre mokrade 2019 – 2021 rozdelené na tri úrovne:

- **úlohy rozpočtovo zabezpečené** – výdavky sú zabezpečené a pridelené, zapracované do rozpočtových kapitol dotknutých rezortov a čerpané v rámci prebiehajúcich projektov (napr. CWI, OP KŽP projekty zamerané na mokrade, navrhované zdroje pre plnenie plánu hlavných úloh odborných inštitúcií na r. 2019; už realizované aktivity projektov LIFE);
- **plánované úlohy so zabezpečeným rámcovým zdrojom financovania (z EÚ)** – výdavky sú naplánované v rámci jednotlivých operačných programov na využitie fondov EÚ; celková vyčlenená suma je zabezpečená. Konkrétne pridelenie prostriedkov na rôzne úlohy bude závisieť od úspešnosti a schválenia navrhnutých projektov. Sú tu tiež zahrnuté nové projekty LIFE na ochranu biodiverzity, ako aj úlohy priebežne plánované na financovanie z jednotlivých rozpočtových kapitol rezortov;
- **plánované úlohy, ktoré nemajú zabezpečené financovanie** – zaradené sú sem tie opatrenia, ktorých splnenie by prinieslo zlepšenie stavu ochrany biodiverzity mokradí, je preto snahou tieto

zdroje získať. V prípade, že sa nenájde dodatočne finančné krytie, predpokladá sa ich nesplnenie, resp. čiastočné splnenie. Ide o úlohy realizované len v prípade získania zdrojov.

Na obdobie rokov 2019 – 2021 bola celková suma vyčíslená na 45 110 194 €. Tu je však potrebné uviesť, že ide o maximálnu predpokladanú sumu, ktorá vyplýva z alokácií OP KŽP a hlavne finančne najnáročnejšie aktivity by sa realizovali nezávisle od predkladaného materiálu. Ide teda o súhrn investícií, ktoré sú viazané aj na relevantné ďalšie strategické dokumenty a súčasne plnia ciele programu starostlivosti o mokrade Slovenska, ako aj finančné prostriedky, ktoré už boli naplánované a schválené v rámci dokumentácie ochrany prírody a krajiny.

Ide napr. o programy starostlivosti o chránené vtáčie územia (CHVÚ). Zo spolu 13 dosiaľ vládou schválených programov starostlivosti je 6 zameraných na mokrade (sú to Sĺňava, Kráľová, Veľkoblahovské rybníky, Dubnické štrkovisko, Parížske močiare a Poiplie) a v ďalších 5 patria vodné a na vodu viazané druhy vtáctva k predmetom ochrany. Opatrenia z vládou schválených a aktuálne dopracúvaných programov starostlivosti o CHVÚ predstavujú spolu **5 097 220 EUR** (na roky 2019 – 2021). Zahrnuté sú aj úlohy na mapovanie a monitoring druhov a biotopov, úlohy na mapovanie a elimináciu invázií nepôvodných druhov (ktoré sa realizujú na národnej úrovni nielen pre mokrade), tieto boli vyčíslené na **1 615 008 EUR**, ako aj úlohy vykonávané v rámci ďalších aktuálnych projektov ŠOP SR vyčíslené na **308 980 EUR**. Sú tu tiež zahrnuté realizované projekty LIFE, pričom odhad rozpočtu finančných prostriedkov aktivít zameraných na mokrade je uvedený pre ilustráciu v tabuľke v závere materiálu, z celkového rozpočtu projektov 6 787 827 EUR sa pre aktivity súvisiace s mokradami odhaduje suma **2 841 194 EUR**. Najvyššiu sumu predstavujú opatrenia v rámci Vodného plánu Slovenska a Akčného plánu pre implementáciu opatrení vyplývajúcich z aktualizovanej národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020, ktoré boli vyčíslené na **27 957 000 EUR** na roky 2019-2021. Podrobnosti sú uvedené v analýze vplyvov na rozpočet verejnej správy, na zamestnanosť vo verejnej správe a financovanie návrhu.

Približne 84 % (37 819 402) z celkového plánovaného rozpočtu predkladaného materiálu je už obsiahnutých v iných vládou schválených dokumentoch a v už realizovaných projektoch. Vzhľadom na obmedzené finančné možnosti štátneho rozpočtu bude miera plnenia opatrení záležať na rozpočtových a mimorozpočtových zdrojoch spojených s realizáciou iných úloh v gescii vecne príslušných rezortov.

Kód projektu	Názov projektu	Celkový rozpočet projektu €	Príspevok EK %	Príspevok SR %	Spolupráca s krajinami	Odhad rozpočtu finančných prostriedkov v SR určeného na mokrade		
						2012 – 2014	2015 – 2018	2019 – 2021
LIFE11 ENV/SK/001023	Zavedenie trvalo-udržateľného využívania podzemnej vody v podzemnom krasovom systéme Krásnohorskej jaskyne	1 226 346	48	50	SK	0	1 226 346	0
LIFE12 NAT/SK/000488	Integrovaný manažment riečnych ekosystémov na južnom Slovensku	1 785 675	50	41	SK	0	1 275 481	510 194
LIFE12 NAT/SK/001155	Ochrana vtákov v CHVÚ Ostrovné lúky	2 672 353	50	43	SK	0	250 000	0
LIFE12 NAT/SK/001137	Ochrana brehule hnedej, rybárika riečného a včelárika zlatého v regióne	3 676 064	50	42	SK	0	2 200 000	0

	Dunaj-Morava							
LIFE14 NAT/ SK/ 001306	Obnova a manažment dunajských lužných biotopov	5 999 420	60	31	SK, HU	0	1 700 000	1 000 000
LIFE15 NAT/ SK/ 000861	Ochrana mokradí a ochrana vtákov v CHVÚ Poiplie, Horná Orava a Senianske rybníky na Slovensku	2 961 859	60	35	SK	0	0	631 000
LIFE17 NAT/ SK/ 000621	Obnova biotopov pre hraboša severského panónskeho *Microtus oeconomus mehelyi	5 586 121	75	*	SK, AT, HU	0	136 000	700 000
SPOLU						0	6 787 827	2 841 194

**príspevok zo ŠR pre projekt LIFE17 NAT/SK/000621 zatiaľ nebol schválený, výška požadovaného príspevku je 972 506,- EUR, t. j. 17% z celkového rozpočtu projektu*